

30.8.2017

Lausunto

kirjaamo@stm.fi

Sosiaali- ja terveysministeriö

Kirjaamo

PL 33

00023 Valtioneuvosto

Asianumero: STM/2830/2017

LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI IONISOIVASTA SÄTEILYSTÄ

Valtioneuvoston pyynnöstä Suomen Röntgenhoitajaliitto lausuu asetuksesta ionisoivasta säteilystä ehdotuksesta.

Yleistä

Lausuntokierroksella olevasta VN:n asetuksesta välittyy lukijalle asetuksen paikoittainen keskeneräisyys ja näin jättää paljon tulkinnan varaan sekä joiltakin kohdin on jopa säteilylain kanssa ristiriitainenkin. Asetuksen mukana olevat liitteet lisäävät hahmottamisen vaikeutta ja lisäävät väärintulkintoja. Asetuksessa on mukana laskentakaavoja liitteenä, Suomen Röntgenhoitajaliiton mielestä näiden paikka ei ole asetuksessa. Liitteissä oleva tieto olisi hyvä olla osana itse asetukset eikä liitteinä. Tämä helpottaisi asetuksen lukemista ja ymmärtämistä.

Säteilyturvallisuusasiantuntijan (STA) käyttäminen ja käytön osa-alueet

Valtioneuvoston asetuksessa eritellään varsin kattavasti STAn sekä lääketieteellisen fysiikan asiantuntijan (LFA) tehtävät, mutta asetusteksti jättää vallan mainitsematta säteilyvastaavan tehtävät ja roolin turvallisuuskulttuuri- ja laadunvarmistusketjussa. EU direktiivissä 2013/59/Euratom on tehtäväjaottelu erilainen kuin nyt lausunnolla olevassa asetuksessa. Suomen Röntgenhoitajaliiton mielestä asetuksesta ei kuitenkaan käy riittävästi ilmi STAn asiantuntijarooli vaan hänelle on listattu iso määrä käytännön tehtäviä, joiden hoitamiseksi häntä on käytettävä ja niiden toteuttaminen vaatii säännöllistä läsnäoloa, eikä konsultaatiomenetelmä välttämättä mahdollista tätä ilman merkittävää kustannusnousua.

Suomen Röntgenhoitajaliitto näkee tarpeelliseksi tässä kohdin STA ja STV tehtävien avaamista tarkemmin direktiivin mukaisesti, joko erillisenä liitteenä, osana asetusta (kuten direktiivissä) tai viranomais määräyksenä. Tehtävien avaaminen selkeyttää ja helpottaa käytännön työtä ja turvallisuuskulttuuria.

LFA:n käytön kohdalla olisi hyvä erikseen mainita kardiologinen toiminta erikseen muun suuren lääketieteellisen altistuksen toiminnan lisäksi.

STA:n, LFA:n ja STV:n ollessa sama henkilö, kuten säteilylaissa ehdotetaan, tulee varmistaa ettei ristiriitatilanteita tai intressiristiriitatilanteita pääse syntymään.

Asetuksessa korostuu liiaksi fyysikoiden rooli ja professionaalinen protektionismi saa liiallisen korostuksen.

Henkilöstövoimavarat

Valtioneuvoston asetuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on kirjattu, että ”tyypillisesti sädehoitokiihdyttimellä työskentelee vähintään kaksi röntgenhoitajaa, mutta sädehoitoon perehtynyt sairaalafyysikko voisi myös tilapäisesti varmistaa hoidon sujumisen ja osaisi keskeyttää hoidon. Mahdollisesti joku muu terveydenhuollon ammattihenkilö voisi olla erikoiskoulutettu hoitolaitteen käyttöön, kuten esimerkiksi joissakin maissa on dosimetristi, joka tekee laadunvalvontaa. Muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä kuin röntgenhoitajalla tulisi olla vastaava osaaminen hoitolaitteen käytöstä kuin röntgenhoitajalla”. Suomen Röntgenhoitajaliiton kanta on ehdoton sen suhteen, että molempien sädehoitokiihdyttimellä työskentelevien pitää olla röntgenhoitajan koulutuksen ja osaamisen omaavia tai että röntgenhoitajan työparina toimii sairaalafyysikko, joka on perehtynyt sädehoitoon. Ainoastaan tällä varmistetaan potilasturvallisuus.

Asetuksen ehdotuksen mukaisesti ”radiologin on oltava käytettävissä oikeutusarvionnin varmistamiseksi ennen jokaista röntgentutkimusta” tavallaan kumoaa säteilylain §112, jossa oikeutuksen valtuutus mahdollistetaan radiologin toimesta röntgenhoitajalle. Asetuksen kohta (VNa §22) voi muodostua ongelmalliseksi, koska Suomessa on useita röntgenyksiköitä joissa ei ole ns. ”omaa radiologia” vaan radiologin palvelut ostetaan yritykseltä ”pilviradiologilta” eikä varsinaista kontaktintimahdollisuutta ole olemassa työajan puitteissa.

Rajattu oikeus lähettää röntgentutkimukseen

Valtioneuvoston asetustekstissä luvussa kahdeksan mainitaan lääkäri, mutta maininta hammaslääkäristä puuttuu. Tämä on tärkeä lisätä asetustekstiin, sillä hammaslääkärit vastaavat osaltaan suuhygienistien koulutuksesta tältä osin.

Valtioneuvoston asetuksessa on säädetty sairaanhoitajien ja suuhygienistien lisäkoulutukseksi, siitä mitä vaadittaisiin rajatun röntgentutkimuksen lähettämisoikeuden saamiseksi. Tarkemmat yksityiskohtaiset sisältötiedot ovat asetuksen liitteessä. Samasta oikeudesta säädettäisiin kahdessa eri asetuksessa, Suomen Röntgenhoitajaliitto ehdottaa oman asetuksen laatimista, jolloin kaikki uutta toimintaa koskevat säädökset voitaisiin koota yhdeksi kokonaisuudeksi. Lisäksi rajattuun röntgentutkimukseen lähettämiseen oikeuttavan ammattihenkilön tiedot pitää olla saatavilla Valviran rekisteristä.

Päivi Wood

Toiminnanjohtaja
Suomen Röntgenhoitajaliitto ry

Ulla-Mari Aakula

Varapuheenjohtaja
Suomen Röntgenhoitajaliitto ry

Asiantuntija:

Katariina Kortelainen
Kehittämisasiantuntija